

บทที่ 9

การนำหลักสูตรไปใช้

จุดประสงค์

ข้อมูลในบทที่ 9 จะช่วยให้ผู้ศึกษาสามารถ

1. แสดงกระบวนการเริ่มนำหลักสูตรไปใช้และกระบวนการจัดการเรียนการสอน
2. อธิบายกระบวนการบริหารหลักสูตรได้
3. สรุปงานที่เกี่ยวข้องและบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร
4. ปรับใช้หลักสูตรได้

1. กระบวนการในการเริ่มนำหลักสูตรไปใช้

ในการนำหลักสูตรไปใช้ควรจะเริ่มโดยการใช้กลวิธีหลายรูปแบบในการกระตุ้นผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะครู ให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ให้เข้าใจเจตนารมณ์ของหลักสูตร และให้หมดข้อสงสัยต่างๆ เกี่ยวกับหลักสูตรที่จะนำมาใช้ กระบวนการที่จะทำให้เกิดเช่นนี้ได้ ประกอบด้วย (Sowell 1996,245-247)

1) ขั้นริเริ่ม (initiations) ได้แก่การจัดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะครู ได้เข้าใจหลักสูตรใหม่หรือหลักสูตรที่ปรับปรุงใหม่ อาจจะทำในรูปของการประชุมเพื่อพัฒนาทางวิชาชีพ (professional development) หรือการประชุมเพื่อพัฒนาครูประจำการ (inservice session) จุดมุ่งหมายหลักของกิจกรรมเหล่านี้เพื่อให้ข้อมูลและปฐมนิเทศให้ครูและผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะเป็นผู้ใช้หลักสูตร

2) ขั้นกลาง (interventions) เป็นขั้นที่จัดกิจกรรมหลากหลายให้กับครูในระหว่างการใช้หลักสูตร อาจารย์ใหญ่เป็นบุคคลหลักในการที่จะจัดหาสิ่งสนับสนุนการใช้หลักสูตร จัดหาทรัพยากรสนับสนุนการปรับใช้หลักสูตร นำครู และติดตามดูแลครู กระตุ้น ผลักดัน และให้ข้อมูลแก่บุคลากรในชุมชนและอาจมีคณะบุคคลที่อำนวยความสะดวกในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร (change facilitators) มาร่วมให้คำแนะนำ ดูแล จัดฝึกอบรม ช่วยครูในด้านการผลิตสื่อและเอกสารการสอน ชี้แจงทำความเข้าใจแก่บุคคลที่ยังไม่เข้าใจความจำเป็นในการใช้หลักสูตรนี้ ช่วยครูในการเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับแนวคิดใหม่ในหลักสูตรใหม่ พยายามทำให้กระบวนการใช้หลักสูตรก้าวหน้าไปในทางที่ดี

3) **ขั้นคุ้นเคย (institutionalizations)** เป็นขั้นที่เกี่ยวข้องกับครูเป็นรายบุคคล ในขั้นนี้ความรู้สึกกังวลของครูเมื่อแรกเริ่มจะต้องลดลงถึงระดับที่ใช้หลักสูตรได้อย่างสะดวกสบาย ถึงขั้นนี้ครูจะเฝ้าดูผลของหลักสูตรใหม่หรือหลักสูตรปรับปรุงใหม่ ครูจะมีประสบการณ์เพียงพอในการใช้หลักสูตรใหม่แล้ว และครูมีพฤติกรรมเป็นไปตามที่คาดหวัง ซึ่งการใช้หลักสูตรกว่าจะมาถึงขั้นนี้ต้องใช้ระยะเวลานาน

2 วิธีการที่จะส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องยอมรับการเปลี่ยนแปลง

ในการเปลี่ยนแปลงอะไรก็ตาม สิ่งใหม่ที่น่าเข้ามาจะได้รับการยอมรับต่อเมื่อผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจสิ่งใหม่นั้นอย่างถูกต้องแท้ ดังนั้นจึงต้องมีวิธีการที่จะส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องยอมรับการเปลี่ยนแปลงนั้น ดังนี้ (Armstrong 1989,204-206)

1) วิธีการฝึกอบรม

ศึกษาว่าผู้เกี่ยวข้องรู้วิธีใช้หลักสูตรใหม่แล้วหรือยัง จัดหาข้อมูลและฝึกให้มีความชำนาญในการใช้ จัดในรูปของการฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการให้คำปรึกษาตัวต่อตัว

2) วิธีการแสดงแบบอย่างให้ดู

ให้ครูที่เต็มใจรับการเปลี่ยนแปลงได้ฝึกใช้หลักสูตร และเป็นตัวอย่างให้ครูคนอื่นยอมรับการเปลี่ยนแปลง และมีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมบ้าง

3) วิธีการใช้เหตุผล

วิธีการนี้ใช้กับผู้ที่ยังไม่ยอมรับ หรือยังไม่ตัดสินใจว่าจะยอมรับหลักสูตรใหม่หรือไม่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรจะสนใจว่าความยากในการใช้หลักสูตรใหม่อยู่ที่ว่า ยังขาดความเข้าใจพื้นฐาน ขาดข้อมูลสนับสนุนที่จะช่วยให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลง

4) วิธีการทางราชการ

ก่อนที่จะใช้วิธีการนี้ ผู้บริหาร โรงเรียนเองต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลงก่อน หลังจากนั้นมีการให้ความคิดความชอบพิเศษแก่ผู้ได้บังคับบัญชาที่มีพฤติกรรมต่อหลักสูตรใหม่อย่างเหมาะสม และมีมาตรการต่อผู้ที่ยังไม่ยอมรับหรือต่อต้าน

5) วิธีการของสมาคม

ครูหลายคนเป็นสมาชิกของสมาคมทางวิชาชีพด้านการศึกษา สมาชิกของสมาคมที่มีอิทธิพลทางความคิดต่อสมาชิกคนอื่นได้ อาจจะเป็นผู้ที่สนใจและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้

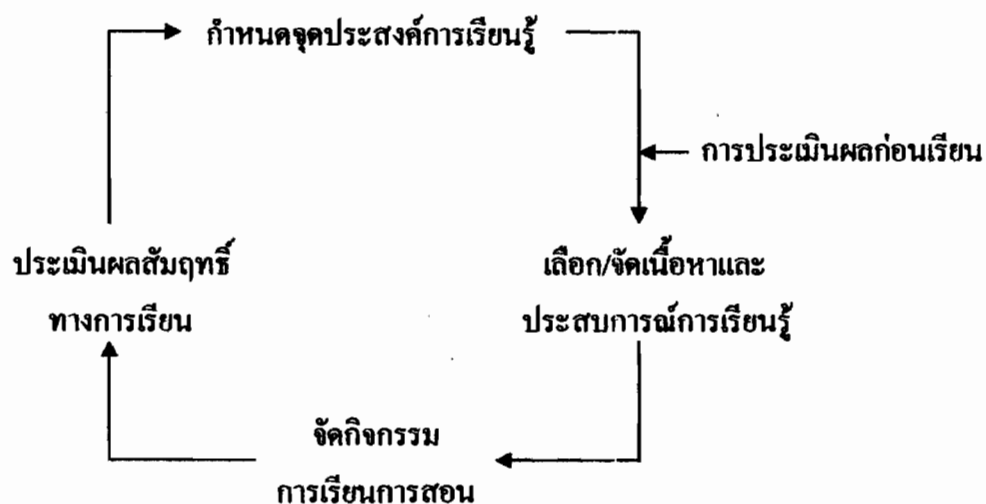
หลักสูตรใหม่ได้ หรือวารสารทางวิชาการของสมาคมใดก็ตามอาจช่วยเผยแพร่ข้อมูลและตีพิมพ์บทความจริงใจได้

กิจกรรมที่ 1

ถ้าท่านเป็นผู้บริหารโรงเรียน จะเตรียมการนำหลักสูตรใหม่ไปใช้อย่างไรที่จะทำให้การใช้หลักสูตรบรรลุผล

3. การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตร

หัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้ คือ การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตร และในการจัดการเรียนการสอนต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ระบบของการสอนเริ่มด้วยการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งได้มาจากการพิจารณาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ของกลุ่มวิชา และจุดประสงค์รายวิชาที่กำหนดไว้ในเอกสารหลักสูตร ขอบเขตเนื้อหาความรู้ในวิชานั้นๆ ระดับของผู้เรียน ความสามารถ ความสนใจ และภูมิหลังของผู้เรียน ความคาดหวังของสังคม และการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต

การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ต้องกำหนดในรูปของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม คือแสดงผลที่คาดหวังหรือพฤติกรรมที่คาดหวังจากผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนเนื้อหาหรือฝึก

ประสบการณ์และทักษะนั้นๆ จบแล้ว และต้องกำหนดพฤติกรรมที่คาดหวังให้ชัดเจน สามารถสังเกตได้ วัดและประเมินได้ตรงกันไม่ว่าใครจะเป็นผู้วัดและประเมิน เช่น เขียน บอก พูด สะกิดคำ บอกความแตกต่าง อธิบายเปรียบเทียบ บอกเหตุผล สรุปเรียงลำดับ จัดกลุ่ม เลือกลง แปร สารัตถ์ แสดงความสัมพันธ์ ฯลฯ นอกจากนี้จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดต้องมีส่วนประกอบอย่างน้อย 2 ส่วน จากส่วนประกอบทั้งหมด 3 ส่วน ส่วนประกอบที่ขาดไม่ได้ คือ พฤติกรรมที่คาดหวัง และเกณฑ์หรือระดับความสามารถที่ผู้เรียนจะต้องแสดงพฤติกรรมที่คาดหวังให้ถึง ส่วนประกอบอีกส่วนหนึ่ง ที่อาจจะละไว้ได้โดยไม่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรในจุดประสงค์ก็คือ เงื่อนไขที่ผู้เรียนจะต้องใช้ในการแสดงพฤติกรรมที่คาดหวัง เช่น จากภาพที่กำหนดให้ นักเรียนเขียนเรื่องที่มีความยาวไม่ต่ำกว่า 10 ประโยค โดยใช้คำศัพท์และรูปประโยคถูกต้อง" จากภาพที่กำหนดให้"เป็นเงื่อนไข "นักเรียนเขียนเรื่องได้" เป็นพฤติกรรมที่คาดหวัง "ความยาวไม่ต่ำกว่า 10 ประโยค" เป็นเกณฑ์ด้านปริมาณ "โดยใช้คำศัพท์และรูปประโยคถูกต้อง"เป็นเกณฑ์ด้านคุณภาพ สำหรับเกณฑ์ในจุดประสงค์การเรียนรู้นี้นอกจากเกณฑ์ด้านปริมาณ และด้านคุณภาพแล้วยังมีเกณฑ์ด้านเวลาด้วย เช่น นักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหา 5 ข้อที่กำหนดให้ได้ถูกต้องภายในเวลา 5 นาที "นักเรียนสามารถแก้โจทย์ปัญหา" เป็นพฤติกรรมที่คาดหวัง ที่กำหนดให้" เป็นเงื่อนไข "ได้ถูกต้อง" เป็นเกณฑ์ด้านคุณภาพ" ภายใน 5 นาที เป็นเกณฑ์ด้านเวลา นอกจากนี้การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ยังต้องคาดหวังให้ครอบคลุมพฤติกรรมหลายๆ ระดับ คือระดับพฤติกรรมในพุทธิพิสัย ระดับพฤติกรรมในจิตพิสัยและระดับพฤติกรรมในทักษะพิสัย (ได้กล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมทั้ง 3 กลุ่มนี้แล้วในบทที่ 6)

ขั้นตอนที่ 2 ของระบบการสอนคือการเลือกและจัดเนื้อหา ประสบการณ์การเรียนรู้และการเตรียมสื่อการเรียนการสอน ซึ่งจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้สำหรับบทเรียนนั้นและช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ มีความทันสมัยสอดคล้องกับความเป็นจริงทางสังคมในปัจจุบันและอนาคต สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและขอบเขตเนื้อหาวิชา มีความต่อเนื่องสัมพันธ์กันแต่ละเนื้อหา และมีการเรียงลำดับตามลักษณะธรรมชาติของเนื้อหาวิชานั้นๆ ในด้านสื่อการเรียนการสอนต้องจัดเตรียมให้สอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียน เป็นสื่อที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาและรับประสบการณ์ได้เร็วชัดเจน และจำได้นาน

ก่อนที่จะดำเนินการในขั้นตอนที่ 3 อาจจะมีการประเมินผลก่อนเรียนก่อน เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมที่คาดหวังอะไรได้มาก่อนแล้วบ้าง การประเมินผลก่อนเรียนอาจไม่มีก็ได้ถ้าครูแน่ใจว่านักเรียนยังไม่เคยเรียนเรื่องนั้นๆ มาก่อน

ขั้นตอนที่ 3 ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นสื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาและได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมที่จัดจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาและช่วยเอื้อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นตอนสุดท้าย ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ คือการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งจะต้องดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้ในหลักสูตร (ตามที่ได้กล่าวรายละเอียดไว้แล้วในบทที่ 8) เมื่อผลการประเมินปรากฏออกมาแล้วต้องย้อนไปตรวจสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ว่าเป็นไปตามที่คาดหวังหรือยัง ถ้ายังต้องมีการซ่อมเสริมและประเมินใหม่จนผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์

กิจกรรมที่ 2

เลือกเนื้อหาสำหรับสอน วิชาใดก็ได้ เตรียมการสอน ดังนี้

- กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมพฤติกรรมหลายระดับ
- จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- วิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. การบริหารหลักสูตรเพื่อประสิทธิภาพการสอน

ประสิทธิภาพของการสอนไม่ได้ขึ้นอยู่กับคะแนนที่ประเมินด้านความรู้และทักษะ แต่จะต้องรวมถึงความคิดสร้างสรรค์ และการคิดวิเคราะห์ด้วย และในการนำหลักสูตรไปใช้นั้นถึงแม้หัวใจสำคัญคือการจัดการเรียนการสอนก็ตาม ระบบการจัดการเรียนการสอนอย่างเดียวไม่สามารถทำให้มีประสิทธิภาพได้โดยลำพังต้องมีระบบการบริหารและการจัดการหลักสูตรเข้ามาช่วยเสริมให้สมบูรณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) ความร่วมมือกันในการใช้หลักสูตร

- สถานศึกษามีการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังร่วมกันและเผยแพร่ให้ครูทุกคน
- สถานศึกษาสร้างเครื่องมือสำหรับประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง แนะนำวิธีการตรวจให้คะแนนแก่ครู อาจารย์ใหญ่ และผู้บริหารท้องถิ่น
- ครูต้องให้ความสำคัญกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในการสอนทุกครั้ง มีการรวมกลุ่ม ปรึกษาเกี่ยวกับการเตรียมการสอน การเตรียมเนื้อหาและ

เอกสาร เทคนิคการสอน การประเมินผลการเรียน และการปรับปรุง
แผนการสอน

- สถานศึกษาเผยแพร่เป้าหมายการสอนและผลการสอนให้สาธารณชน
เข้าใจและยอมรับ
- ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- จัดการปกครองในสถานศึกษา ให้ทุกคนมีส่วนร่วม
- จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้

2) การแลกเปลี่ยนสิ่งที่มีคุณค่า

- ครูปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการสอน ตัดสินใจร่วมกันเกี่ยวกับวิธีสอน
เนื้อหา สื่อ และการเตรียมการสอน
- ครูยอมรับที่จะปรับปรุงการสอนโดยการ วิเคราะห์ ประเมิน และทดลอง
- ครูร่วมกันพิจารณาภูมิหลังของนักเรียน และเจตคติของชุมชน
- ครูแลกเปลี่ยนกันสังเกตการสอนและให้คำแนะนำซึ่งกันและกัน

3) บทบาทของอาจารย์ใหญ่

- มุ่งพัฒนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง
- แสดงความคาดหวังให้ครูทุกคนพัฒนาความรู้และพัฒนการสอนและเข้า
ร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาการสอน
- ตัวอาจารย์ใหญ่เองเข้าร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาการสอนด้วย
- ส่งเสริม และสนับสนุนงบประมาณ เวลา และวัสดุอุปกรณ์เพื่อพัฒนาการ
เป็นผู้นำในการทดลองใช้นวัตกรรมทางด้านหลักสูตรและการสอน
- ทำงานร่วมกับครูและผู้อื่น ได้อย่างดี ช่วยแก้ไขปัญหาการสอน ช่วย
ป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา เอาชนะอุปสรรคต่างๆ ได้
- เน้นการร่วมงานกันและเรียนรู้ด้วยกันมากกว่าการออกคำสั่ง

4) บทบาทของครูเพื่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายของหลักสูตรได้เปลี่ยน ไปจากเดิม คือเน้นการสอนที่ก่อให้เกิด
การคิดอย่างเป็นลำดับ ดังนั้นการสอนที่มีประสิทธิภาพจึงเปลี่ยนไป แทนที่ครูจะเตรียมการสอน
อธิบายรายละเอียด เนื้อหา ให้ตัวอย่าง ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ สอนตามเอกสารหลักสูตรทุกประการ
และเตรียมผู้เรียนสำหรับการสอบ ครูจะต้องเปลี่ยนทิศทางการสอน คือจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน

ค้นคว้าหาความรู้ด้วยความเต็มใจและสนุก ให้ผู้เรียนคิดนอกเหนือจากแก้ปัญหาได้ ให้ผู้เรียนรู้จักสงสัยและวิเคราะห์ได้นอกเหนือจากการหาคำตอบเท่านั้น และทำให้ผู้เรียนสามารถคิดและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

5) การวิจัยเพื่อพัฒนา

การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและระบบการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนควรมีการดำเนินการเพื่อพัฒนางาน และการนำผลการวิจัยที่มีประสิทธิภาพมาประยุกต์ใช้ก็เป็นเรื่องที่ควรดำเนินการเช่นกัน เรื่องที่ควรจะศึกษาวิจัยได้แก่เรื่องที่ยังมีความสงสัยในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารหลักสูตร เรื่องที่เป็นปัญหา และเรื่องที่ต้องการพัฒนา เช่นทำอย่างไรจึงจะทำให้ครูทุกคนประสบความสำเร็จในทุกสถานการณ์ เป็นต้น

กิจกรรมที่ 3

โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาจะดำเนินการบริหารหลักสูตรอย่างไรเพื่อให้การใช้หลักสูตรมีประสิทธิภาพ

5. งานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

ดังได้กล่าวในหัวข้อที่ 4 แล้วว่า ในการนำหลักสูตรไปใช้จะมีระบบการบริหารและการจัดการหลักสูตรเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้นนอกจากจะมีงานการสอนแล้ว ยังมีงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอีก ดังนี้

1) งานวางแผนการใช้หลักสูตร

- การประชาสัมพันธ์การนำหลักสูตรมาใช้ ทำความเข้าใจกับครู ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- การเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- การวางแผนงบประมาณสำหรับการใช้หลักสูตร
- การเตรียมสื่อการเรียนการสอน และบริการต่างๆ
- การเตรียมเอกสารหลักสูตร คู่มือ หนังสือเรียน เอกสารเสริม
- การเตรียมอาคารสถานที่
- การวางแผนระบบบริหารหลักสูตร
- การจัดประชุม หรืออบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

- การวางแผนติดตามการใช้หลักสูตร
- 2) งานบริหารหลักสูตรและบริการ
 - การดำเนินการตามแผนการใช้หลักสูตร
 - การปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและสภาพโรงเรียน
 - การจัดทำแผนการสอนระดับ โรงเรียน
 - การจัดตารางสอน/ตารางเรียน
 - การจัดครูเข้าสอน
 - การบริการวัสดุและสื่อการเรียนการสอน
 - การจัดกิจกรรมส่งเสริมความพร้อมของผู้สอน ทั้งด้านเนื้อหาวิชา เทคนิคการสอน วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บุคลิกภาพ การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ฯลฯ
 - การเตรียมความพร้อมของผู้เรียน
- 3) งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร
 - การนิเทศการใช้หลักสูตร
 - การติดตามผลการใช้หลักสูตร
 - การจัดศูนย์ส่งเสริมและให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้หลักสูตร

งานเหล่านี้จำเป็นต้องมีในขณะที่น่าหลักสูตรไปใช้หรือนำไปจัดการเรียนการสอน เพราะงานเหล่านี้จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย งานเหล่านี้จึงต้องอยู่ในระบบของหลักสูตรด้วย

6. บทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

เมื่อพูดถึงการนำหลักสูตรไปใช้โดยนำไปจัดการเรียนการสอนนั้น คนส่วนใหญ่มักจะนึกถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรในอันดับแรก คือ ครู และบางครั้งอาจจะนึกถึงครูกับนักเรียนเท่านั้นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร แต่ในสภาพการณ์ของการนำหลักสูตรไปใช้นั้นยังมีบุคลากรอีกหลายฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) บทบาทของครู
 - ศึกษาหลักสูตร
 - ปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนและนักเรียน

- ตัดสินว่าจะสอนอะไร สอนอย่างไร
- ออกแบบการสอน และจัดกระบวนการเรียนการสอน
- ปรับเนื้อหาวิชา
- สร้างวิชา
- ศึกษา คิดค้น และใช้เทคนิคการสอน และวิธีการประเมินผลการเรียน
- พัฒนาสื่อการเรียนการสอน หนังสือเรียน และหนังสืออ่านประกอบ
- มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรระดับท้องถิ่นและระดับ โรงเรียน
- ทำวิจัยปฏิบัติการ (action research) เกี่ยวกับนักเรียน และการจัดการเรียนการสอน

ครูที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรมี 3 ระดับ คือ

- ระดับที่ 1 เขียนแบบและคงไว้ หมายถึงครูที่ทำงานประจำวันไปเรื่อยๆ มองหลักสูตรเป็นส่วนๆ
- ระดับที่ 2 สายกลาง หมายถึง ครูที่ตระหนักว่าการสอนต้องเป็นงานที่มากกว่างานประจำวัน ต้องปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอ ควรนำนวัตกรรมมาปรับใช้
- ระดับที่ 3 ริเริ่มสร้างสรรค์ รับรู้หลักสูตรในภาพรวม ปฏิบัติตามแนวคิดโดยรวมของหลักสูตร ปรับหลักสูตร โดยนำแหล่งข้อมูลนอกโรงเรียนและในห้องเรียนมาใช้ ใช้จินตนาการและศิลปะในการจัดการเรียนการสอน มีความตระหนัก มีความคิด ทดสอบความคิดของตัวเองอยู่เสมอ ครูทุกคนควรอยู่ในระดับที่ 3

- 2) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
 - ทำความเข้าใจหลักสูตร
 - นิเทศและติดตามผล
 - บริการวัสดุและสื่อการเรียนการสอน
 - ส่งเสริมและสนับสนุนครูในการใช้หลักสูตร
- 3) บทบาทของนักวิชาการและศึกษานิเทศก์
 - จัดกิจกรรมพัฒนาครูและส่งเสริมสนับสนุน
 - ให้ความรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร
 - นิเทศและติดตามผล
 - ให้บริการวัสดุและสื่อการเรียนการสอน

- 4) บทบาทของบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง (นักวัดผล นักแนะแนว นักเทคโนโลยีการศึกษา ฯลฯ)
 - ให้ความรู้และข้อมูลที่สนับสนุนการใช้หลักสูตร
 - ช่วยเหลือในการใช้วัสดุและสื่อการเรียนการสอน
 - บริการให้คำแนะนำและแก้ปัญหา

กิจกรรมที่ 4

ครูในปัจจุบันควรปรับบทบาทของตัวเองที่เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอย่างไรบ้าง
ให้วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และระบุบทบาทที่ควรจะเป็น

7. การปรับใช้หลักสูตร

ในการนำหลักสูตรไปใช้ มิใช่จะเป็นการนำหลักสูตรที่สร้างเสร็จแล้วไปใช้จัดการเรียนการสอนตามนั้นทุกประการเหมือนกันในทุกๆ ชั้นเรียน อาจมีการปรับหลักสูตรไปใช้ต่างกันบ้างในบางเรื่อง เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมและผู้เรียนที่แตกต่างกัน

การปรับใช้หลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น อาจดำเนินการได้ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือหลายลักษณะต่อไปนี้

- 1) ปรับรายละเอียดของเนื้อหาวิชา อาจจะลดรายละเอียดหรือเพิ่มเติมรายละเอียดจากขอบเขตเนื้อหาวิชาที่หลักสูตรกำหนดไว้ แต่ยังคงจุดประสงค์ของวิชา และขอบเขตเนื้อหาใหญ่ๆ ไว้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง
- 2) ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับท้องถิ่นที่ได้ปรับไว้ในข้อ 1)
- 3) สร้างวิชาใหม่เพิ่มเติม

การปรับใช้หลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมและภาวะแวดล้อมของสถานศึกษาอาจจะดำเนินการในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือหลายลักษณะดังนี้

- 1) เลือกเปิดสอนรายวิชาเลือกให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมและภาวะแวดล้อมของโรงเรียน เช่น ความพร้อมด้านบุคลากร ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ ความพร้อมด้านงบประมาณ เป็นต้น

- 2) สร้างวิชาใหม่เพิ่มเติมให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมและภาวะแวดล้อมของสถานศึกษา
- 3) ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับรายวิชาที่เปิดสอนหรือรายวิชาที่สร้างใหม่
- 4) จัดทำแผนการสอนระยะยาวหรือโครงการสอนของสถานศึกษาในแต่ละภาคเรียนหรือแต่ละปีการศึกษา

การปรับใช้หลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน ซึ่งรวมถึงผู้เรียน และบรรยากาศในชั้นเรียน ควรดำเนินการดังนี้

- 1) ปรับเนื้อหาวิชาที่สอน กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับภูมิหลัง ความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน
- 2) ค้นหาเนื้อหาวิชาเพิ่มเติมและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียน
- 3) จัดทำแผนการสอนสำหรับการสอนแต่ละคาบเพื่อเป็นแนวทางให้จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียน

กิจกรรมที่ 5

- ในการนำหลักสูตร ไปใช้ ทำไมจึงต้องมีการปรับใช้หลักสูตร
- ครูสามารถปรับหลักสูตรใช้เองได้หรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด

สรุป

- การนำหลักสูตร ไปใช้ คือการนำหลักสูตร ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในสภาพการณ์จริง
- ในการจัดการเรียนการสอน จำเป็นต้องมีงานบริหารและจัดการหลักสูตรเข้ามาช่วยส่งเสริมสนับสนุนด้วย การจัดการเรียนการสอนจึงจะบรรลุผล
- การจัดการเรียนการสอนต้องกระทำอย่างเป็นระบบครบถ้วนตามขั้นตอนของระบบ นอกจากนี้ยังต้องมีการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น สถานศึกษา และชั้นเรียน

การประเมินผล

สมมติว่าท่านกำลังจะนำหลักสูตรใหม่หรือหลักสูตรปรับปรุงไปใช้ ให้วางแผน
การนำหลักสูตรไปใช้ทั้งระบบให้ครบถ้วน